

## POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bosek

SSN Paweł Czubik

w sprawie ze skargi J.N. i D.N.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie sygn. I ACa .../23, z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...], po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 6 września 2023 r.,

**oddala skargi.**

## UZASADNIENIE

J.N. i D.N. (dalej: „skarżąca” i „skarżący”) reprezentowani przez zawodowego pełnomocnika, w skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z 12 maja 2023 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego: 20 czerwca 2023 r.) wnieśli o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania sądowego przed Sądem Apelacyjnym w [...], V ACa .../21;
2. zlecenie Sądowi Apelacyjnemu w [...] bezzwłocznie podjęcie czynności zmierzających do nadania sprawie dalszego biegu oraz podjęcia dalszych czynności zmierzających do rozstrzygnięcia sprawy, tj. wyznaczenia terminu rozprawy w terminie 30 dni od rozpoznania skargi;
3. przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz każdego ze skarżących sumy pieniężnej w wysokości po 3000 zł;

4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] zwrotu kosztów niniejszego postępowania na rzecz każdego ze skarżących, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pełnomocnik skarżącego w uzasadnieniu wskazał, że sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w [...] 10 listopada 2021 r. Następnie 21 grudnia 2021 r. Sąd Apelacyjny zarządził doręczenie odpisu apelacji pełnomocnikowi powodów, a 12 stycznia 2022 r. strona powodowa złożyła odpowiedź na apelację. 4 marca 2022 r. pozwany złożył pismo procesowe zgłaszając ewentualny zarzut potrącenia oraz – na wypadek gdyby zarzut potrącenia uznano za nieskuteczny – zarzut zatrzymania, a powodowie wniesli odpowiedź na to pismo. Kolejne wyznaczone terminy rozpraw (18 października 2022 r. i 1 grudnia 2022 r.) zostały odwołane. Ostatnią czynnością było wydanie przez Sąd Apelacyjny – 26 stycznia 2023 r. – postanowienia o oddaleniu wniosku pozwanego o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w W. z 9 czerwca 2020 r. w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia powództwa. W rezultacie od daty zarejestrowania sprawy w Sądzie Apelacyjnym w [...] do dnia sporządzenia skargi upłynęło 18 miesięcy. W sprawie nie został podjęte żadne merytoryczne czynności zmierzające do rozpoznania sprawy oraz nie odbyła się rozprawa (wyznaczane terminy były odwoływane z uwagi na problemy zdrowotne sędziego referenta). Przedłużający się brak czynności ze strony Sądu – zdaniem skarżącego – wskazuje, że zasadnym jest stwierdzenie przewlekłości postępowania.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] wniósł o jej oddalenie. W uzasadnieniu podkreślono, że w realiach sprawy objętej skargą nie można stwierdzić beczynności ani opieszałości Sądu Apelacyjnego w [...] Wskazał, że w sprawie nie wystąpiły odstępstwa od czasu zwyczajowo koniecznego do wykonania czynności niezbędnych do rozpoznania sprawy skarżących. Czynności związane z prowadzeniem sprawy były wykonane niezwłocznie oraz w normalnym toku czynności. Po zarejestrowaniu sprawy w Sądzie Apelacyjnym wylosowano sędziego referenta, zarządził doręczenie odpisu apelacji stronie przeciwnej, przekazano sprawę do rozpoznania według kolejności wpływu oraz podjęto szereg czynności związanych

z prowadzeniem sprawy. Dodatkowo Prezes Sądu Apelacyjnego podkreśli, że rozprawa w sprawie została wyznaczona na 23 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlegała oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. 2018, poz. 75; dalej – ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, *Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w jednej

instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie *Guincho* przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie *Donnadieu* przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie *Pretto i inni v. Włochy*; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania nie pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe. Choć trafnie podnieśli skarżący, że od daty przedstawienia Sądowi Apelacyjnemu sprawy wraz z apelacją strony pozwanej upłynęło 18 miesięcy, a w sprawie nie odbyła się żadna z wyznaczonych rozpraw, to jednak nie można tracić z pola widzenia, że postanowieniem Sądu Apelacyjnego w [...] z 26 lipca 2023 r. postępowanie w sprawie zostało zawieszone. Dalsze prowadzenie tego postępowania wymaga zatem uprzedniego jego podjęcia, co z kolei będzie możliwe dopiero po ziszczeniu się przesłanek ku temu. Podkreślić należy w tym kontekście, że skarżący nie kwestionowali konieczności zawieszenia postępowania. Skarga na przewlekłość postępowania ma zaś za zadanie zapewnienie sprawnego przebiegu postępowania. Jej uwzględnienie winno zatem służyć przyspieszeniu rozpoznania sprawy, co w realiach sprawy objętej skargą – z przyczyn obiektywnych i niezależnych od Sądu – nie będzie mogło zostać zrealizowane. Skoro zatem osiągnięcie celu, jakiemu instytucja skargi na przewlekłość postępowania służy, nie jest możliwe, to brak jest podstaw do uwzględnienia skargi.

Podkreślenia wymaga w tym miejscu również, że choć w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, zgodnie z którym znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06), to w realiach sprawy objętej skargą u podstaw decyzji o odwołaniu terminu

rozprawy wyznaczonego ostatecznie na 1 grudnia 2022 r. legła absencja sędziego referenta spowodowana problemami zdrowotnymi, a tym samym opóźnienie w tym zakresie nie było wynikiem wadliwej organizacji pracy sądu, a okolicznościami obiektywnymi, niezależnymi od sądu.

Dlatego też Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, oddalił skargę.

[JW]

[ms]